

Oprema za opazovanje galaksij

Aprila nam nebo ponuja na ogled predvsem pestro zbirko galaksij, zato tokrat nekaj besed o opremi, ki je primerna za opazovanje galaksij.

Majhni binokularji tu povsem odpovedo, saj z njimi vidimo le jedro oziroma le del jedra galaksije. Spiralni rokavi pač oddajajo premalo svetlobe, da bi bili vidni v tako majhnem daljnogledu. Veliki binokularji (z objektivami okoli 100 mm) pri Andromedini meglici (M31) že lahko pokažejo spiralno strukturo in celo barve, a le v izjemno ugodnih pogojih. Velikanski binokularji, tisti, sestavljeni iz dveh teleskopov? Skozi tako pošast se vedno spleča pogledati, dvomim pa, da se ga spleča kupiti ali narediti. Veliko opazovalcev namreč tudi za opazovanje galaksij uporablja binokularne nastavke in vsi po vrsti trdijo, da slika ni nič manj svetla od monokularnega gledanja, čeprav pride v vsako oko pol manj svetlobe: trdijo, da je zaradi gledanja z obema očesoma veliko lažje opaziti precej podrobnosti, ki bi sicer ušle.

Pri galaksijah koristi čim večji premer objektiv. Razlika med 200 mm in 250 mm je dramatična. Prav tako med 250 mm in 300 mm. Žal s premerom eksponentialno narašča tudi teža tako, da teleskope tja do 350–400 mm komaj še premešča en sam človek. Kot da to še ni dovolj: pri velikih odprtinah nemirno ozračje bolj nagaja, kot pri majhnih. Šibkih virov svetlobe pač ni lahko opazovati.

Rok Vidmar

Objekti globoko v vesolju aprila

Aprila opolnoči kulminirajo ozvezdja Vodna kača, Devica, Benerikini kodri, Zmaj in Kača, za opazovanje pa imamo ta mesec dobrih šest ur teme. Vidimo malo kopic: odprto *Mel 111** v Benerikinih kodrih in kroglaste *NGC 5024 (M 53)* tudi tam, *NGC 4590* v Vodni kači in *NGC 5904* (M 5)* v Kači. Galaksije pa so *NGC 4192 (M 98)*, *NGC 4254 (M 99)*, *NGC 4321 (M 100)*, *NGC 4382 (M 85)*, *NGC 4501 (M 88)*, *NGC 4548 (M 91)*, *NGC 4826* (M 64)* v Benerikinih kodrih, *NGC 4303 (M 61)*, *NGC 4374* (M 84)*, *NGC 4406* (M 88)*, *NGC 4472 (M 49)*, *NGC 4486* (M 87)*, *NGC 4552 (M 89)*, *NGC 4569 (M 90)*, *NGC 4579 (M 58)*, *NGC 4594* (M 104)*, *NGC 4621 (M 59)*, *NGC 4649 (M 60)* v Devici, *NGC 5236 (M 83)* v Vodni kači in *NGC 5866 (M 102)* v Zmaju. Tudi tokrat sem z zvezdico označil objekte, ki so primerni za

opazovanje z opazovališč, ki so svetlobno onesnažena.

V binokularjih, razen v tistih s premerom objektiv nad 80 mm, pri galaksijah ne vidimo spiralne strukture; vidimo samo njihova jedra, ki so precej svetlejša od krakov. Spiralne strukture pa običajno ni težko zgrešiti v teleskopih, ki imajo premer objektiv nad 200, 300 mm, raje pa še več.

NGC 4826 (M 64, Črno oko), *NGC 4486 (M 87, Virgo A)* in *NGC 4594 (M 104, Sombrero)* pripadajo orjaški jati galaksij, ki vsebuje nad 2000 galaksij s centrom blizu orjaške eliptične galaksije Virgo A. Leži kakih 60.000 svetlobnih let daleč in se imenuje jata v Devici. Privlak te jate je tako velik, da bo naša lokalna jata najbrž padla vanjo, čeprav se za zdaj jati še oddaljuje druga od druge.

Rok Vidmar

Članarina

Prosimo vse člane društva, ki tega še niste storili, da plačate članarino za letošnje leto. Članarino plačajte na račun SI56 6100 0003 0308 773, Astronomsko društvo Javornik, Štefanova ulica 9, 1000 Ljubljana.

Višina članarine je 40 EUR za zaposlene in 20 EUR za vse ostale.

Navodila za plačevanje članarine so na <http://www.adj.si/Drustvo/KakoSeVclanim>.

Članarino lahko plačate tudi s skeniranjem QR kode v svoji bančni aplikaciji (v aplikaciji DODAJTE LETO, za katerega plačujete članarino, in po potrebi popravite znesek):

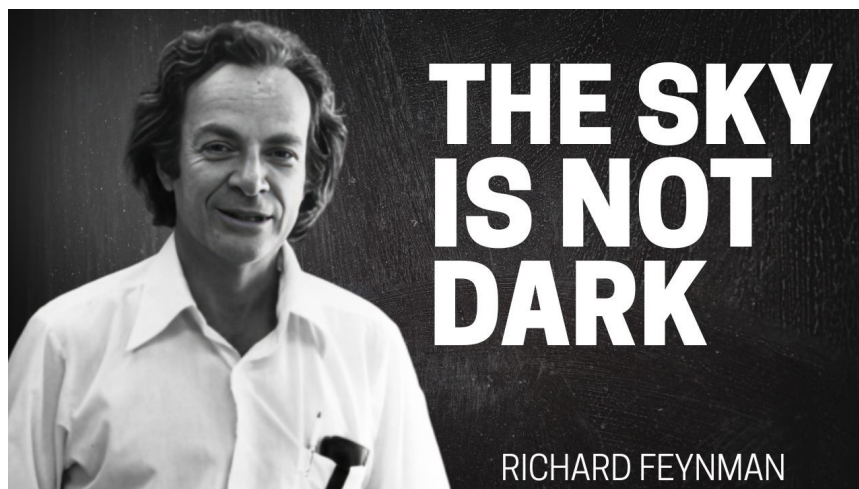

Aram Karalič

V A B I L O

Vabimo vas na redni mesečni sestanek Astronomskega društva Javornik, ki bo v torek 21. aprila 2026 ob 18.00 uri. Sestanek bo potekal v prostorih Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani na Jadranski cesti 19 v predavalnici F3 (prvo nadstropje). Hkrati se bo sestanka mogoče udeležiti tudi daljavo prek povezave <https://private.vid.arnes.si/rxdq-4sdw-8qh7>.

Pogledali si bomo prispevek o paradoksu temnega neba.

Najdete ga na povezavi https://www.youtube.com/watch?v=XutpZG8s_Ms.

Vabljeni!

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si/MesečniSestanki/>.

Bernard Ženko

Efemeride april 2026

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.04.	06:42	19:30	19:08	06:14	CEST
05.04.	06:35	19:36	23:44	07:32	CEST
10.04.	06:25	19:42	03:14	11:30	CEST
15.04.	06:16	19:49	05:09	17:35	CEST
20.04.	06:07	19:55	07:26	--	CEST
25.04.	05:59	20:02	13:24	03:25	CEST
30.04.	05:51	20:09	19:14	04:54	CEST

Planeti:

- * **Merkur** ujamemo v začetku meseca, ko v ozvezdju Vodnarja vzhaja slabo uro pred Soncem.
- * **Venera** je aprila Večernica; sprva v ozvezdju Ovna zahaja okoli devetih, konec meseca pa šele okoli pol enajstih, tokrat v ozvezdju Bika.
- * **Mars** aprila ni viden.
- * **Jupiter** je v ozvezdju Dvojčkov sprva na nebu do približno treh, konec meseca pa zaide ob pol dveh.
- * **Saturn** aprila ni viden.

- * **Uran** sprva opazujemo do pol polnoči, konec meseca pa le še do desetih. Nahaja se v ozvezdju Bika.

Urška Pajer

Napišite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli, kar bodo ostali člani društva z zanimanjem prebrali.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov info@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EX